

MENETELMÄ POISTETTU KÄYTÖSTÄ

PANK-2204

PANK

KIVIAINEKSET,
RAEMUOTO, LIUSKEISUUS
YLEINEN

PÄÄLLYSTEALAN NEUVOTTELUKUNTA

Hyväksytty:
Korvaa menetelmän:

21.11.1995

1. MENETELMÄN TARKOITUS

Menetelmällä määritetään kiviaineksen liuskeisuus.

2. MENETELMÄN SOVELTAMISALUE

Menetelmä soveltuu sekä luonnon kiviaineksille että keinotekoisille materiaaleille rakeisuusalueella 4/80 mm.

3. VIITTEET

Menetelmä noudattaa ohjetta: prEN 933-6. Test for geometrical or aggregates - Part 6: Determination of particle shape of aggregates - Flakiness index.

Muut tarvittavat dokumentit:

PANK-2001 Kiviainesnäytteiden ottaminen ja käsittely

PANK-2101 Rakeisuusmääritys, kuivaseulonta

4. MÄÄRITELMÄT

Liuskeisuus (FI) ilmoittaa litteiden rakeiden osuuden painoprosentteina tutkittavasta näytteestä.

5. NÄYTTEENOTTO

Näytteenotossa ja käsittelyssä noudatetaan menetelmiä PANK-2001 ja PANK-2101.

6. KOEMENETELMÄ

6.1 Periaate

Menetelmä sisältää kaksi seulontavaihetta. Ensiksi näyte jaetaan taulukon 1 mukaisiin lajitteisiin d_i/D_i . Jokainen lajite seulotaan tämän jälkeen välppäseulalla, jossa yhdensuuntaisten aukkojen leveys on $D_i/2$.

Liuskeisuus on lajitteiden välppäyksessä läpäisseiden aineiden yhteenlaskettu massa prosentteina kuivan näytteen massasta. Liuskeisuus voidaan tarvittaessa laskea erikseen jokaisesta lajitteesta d_i/D_i .

6.2 Laitteet ja tarvikkeet

6.2.1 Seulat

Neliömäisillä aukoilla olevat seulat: 4 - 5 - 6,3 - 8 - 10 - 12,5 - 16 - 20 - 25 - 31,5 - 40 - 50 - 63 ja 80 mm.

Välppäseulat, joiden aukot ovat 2,5 - 3,15 - 4 - 5 - 6,3 - 8 - 10 - 12,5 - 16 - 20 - 25 - 31,5 ja 40 mm.

Välppäseulan jokaisen aukon tulee koko pituudeltaan täyttää taulukon 1 mukainen vaatimus.

Taulukko 1. Lajitteiden välppäseulat.

Lajite d_i/D_i mm	Välppäseula mm
63/80	40 ± 0,3
50/63	31,5 ± 0,3
40/50	25 ± 0,2
31,5/40	20 ± 0,2
25/31,5	16 ± 0,2
20/25	12,5 ± 0,2
16/20	10 ± 0,1
12,5/16	8 ± 0,1
10/12,5	6,3 ± 0,1
8/10	5 ± 0,1
6,3/8	4 ± 0,1
5/6,3	3,15 ± 0,1
4/5	2,5 ± 0,1

6.2.2 Muut tarvikkeet

Vaaka, OIML:n luokka II mukainen kalibroitu laboratoriovaaka, jonka lukematarkkuus on 0,1 g.

Kuivauskaappi, lämpötila 110 ± 5 °C.

6.3 Näytteen valmistelu

6.3.1 Tutkittavan näytteen valmistaminen

Tutkittavan näytteen valmistelu tulee tehdä menetelmän PANK-2001 vaatimusten mukaisesti.

Testinäytteen suuruus riippuu materiaalin maksimiraekoosta. Taulukossa 2 on esitetty maksimiraekoon edellyttämät näytemäärät.

Taulukko 2. Testinäytteiden koko.

Maksimiraekoko (D) mm	Testinäyte (minimimäärä) kg
63	40
32	10
20	4
16	2,5
8	0,6

Testinäyte pestään tarvittaessa ja kuivataan (105 ± 5 °C) vakiopainoon. Näyte (Mo) punnitaan jäähtyneenä.

6.3.2 Näytteen valmistaminen

Testinäytteestä erotetaan seulomalla < 4 mm:n ja > 80 mm:n ainekset, jotka punnitaan. Seulonnassa noudatetaan menetelmää PANK-2101.

Välpätään testinäytteestä 4/80 mm taulukon 1 mukaiset lajitteet d_i/D_i , jotka punnitaan ja pidetään erillään..

Välppäys tehdään käsin. Välppäseulan läpäissyt ainesmäärä punnitaan 0,1 g:n tarkkuudella.

7. TULOSTEN ESITTÄMINEN

Tulokset kirjataan esim. liitteen 1 mukaiselle kaavakkeelle.

Lasketaan eri lajitteiden d_i/D_i massojen yhteismassa M_1 .

Lasketaan eri lajitteiden d_i/D_i välppäseulojen $D_i/2$ läpäisseiden näytemäärien yhteismassa M_2 .

Liuskeisuus FI (flakiness index) lasketaan seuraavasti:

$$FI = (M_2/M_1) \times 100,$$

missä

M_1 on eri lajitteiden d_i/D_i yhteenlaskettu massa [g]

M_2 eri lajitteiden d_i/D_i välppäseulojen $D_i/2$ läpäisseiden aineiden yhteenlaskettu massa [g].

Liuskeisuus FI esitetään kokonaislukuna ja sen yksikkö on %.

Jos eri lajitteiden välppäämättömien massojen R_i sekä testinäytteen mahdollisesti sisältämien liian pienten (< 4 mm) ja ylisuurten (> 80 mm) rakeiden yhteenlaskettu massa poikkeaa enemmän kuin 1 %:n alkuperäisestä testinäytteen massasta M_o , tulee koe uusia.

Tarvittaessa voidaan laskea kunkin lajitteen liuskeisuus FI_i seuraavasti:

$$FI_i = (m_i/R_i) \times 100$$

missä

m_i on lajitteen d_i/D_i välppäysseulan $D_i/2$ läpäisseen aineksen massa [g]

R_i lajitteen d_i/D_i massa [g].

8. TARKKUUS JA TOISTETTAVUUS

Standardin prEN 933-6 mukaiset arvioidut toistettavuudet liuskeisuusarvoilla 8 - 20 % ovat seuraavat: $r = 2,8$ ja $R = 5$.